

Posudek oponenta

Vašáková Jitka, Koncepce svědomí v díle Josepha Ratzingera

Práce je psána stylem sapienciální řeči, homileticko - katechetickou formou s typickými motivy nářku nad světem, jednoduchých receptů a morálních apelů. To se týká zejména části, kde by bylo lze očekávat těžiště práce, tedy v kapitole nazvané **Etika svědomí podle Benedikta XVI.** (s. 28nn). Tato volba stylu nicméně neomlouvá autorčiny problémy s interpunkcí, které je většinou méně, občas ale i více, než odpovídá normě. Pro ústní výklad dětem asi vhodné, ale v bakalářské práci sotva přijatelné jsou stylistické neobratnosti jako např. na s.13: "To si vzpomněl jak jako dítě v mateřské škole, při setkání s kardinálem, byl fascinován purpurovou barvou jeho šatu"; s.20: "Takže zase něco jako Boží hlas v nás."; s.21: „Někde se to v nich „zazdilo““ aj.

V první části autorka předkládá velmi mnohá tvrzení, která nedokládá žádnou citací a někdy i sama popírá následným výkladem - např. na s. 6 a s. 12: „Podle křesťanů je svědomí Boží hlas v nás“ (nehledě na formulaci "podle křesťanů", na s. 6: „V křesťanském pojetí...“

Věcně nesprávné je tvrzení na s. 9, že "Ve Starém zákoně se výraz pro svědomí nevyskytuje" - např. výraz syneidesis je ve Starém zákoně několikrát a přinejmenším jednou ve významu zcela adekvátním našemu pojmu svědomí. Na s.5 je zlaté pravidlo formulováno opačně (v Ježíšově převrácení: "Také „Zlaté pravidlo“ – co chcete, aby lidé dělali vám, dělejte i vy jim."

„Kapitola 6. Představení hlavy církve“ obsahuje nejvíce nepřesností a neobratností na malém prostoru (s. 12: "Vlastním jménem Joseph Ratzinger, je nejenom představitel církve, ale hlavně výborný teolog."; s.12 "V roce 1947 dokončil dvouleté studium filosofie, které bylo třeba vystudovat před vstupem na teologickou fakultu"; s. 13: „Spolu s ním, byl také 27. června 1977 jmenován kardinálem František Tomášek, který přijel tajně z Prahy“ - to poslední je absolutní nesmysl. Autorka cituje jako zdroj knihu T.C.Havla, ale neověřoval jsem, zda se tam takové věci opravdu tvrdí).

Téma svědomí u J. Ratzingera je velmi zajímavé a pro jeho pojednání by bylo nutno sledovat jeho vývoj od odvolávání se na svědomí v reakci na Humanae Vitae v rámci tzv. Koenigsteinského prohlášení až po nutnost vyrovnat se s tímto odvoláváním jako představitel magisteria. Základními kameny tohoto vyrovnání jsou Das Gewissen in der Zeit, in: IKaZ Communio 1 (1972), S. 432–442; jakož i úvodní přednáška Josepha Cardinala Ratzingera k newmanovskému sympoziu v Římě 28. dubna 1990, in: Maria Katharina Strolz, Margarete Binder (Hrsg.), J. H. Newman, Lover of Truth, Rom 1991, S. 141–146. Autorčino zdůvodnění volby tématu je ovšem banální - viz s.13: „Joseph Ratzinger musel rozhodovat. Musel se řídit svým svědomím. Proto je velmi zajímavé poznat koncepci svědomí v jeho díle."

Práci s velkými výhradami **doporučuji k obhajobě**. V rámci obhajoby by autorka mohla osvětlit či citacemi doložit např. tato svá tvrzení:

s. 5: „Zkušenost svědomí, především tzv. následného svědomí, je právě tak stará jako lidstvo samo.“

s. 6: „V sekulárním pojetí je svědomí založeno na svobodě a poznání dobra, vychází...“

z toho, co nás naučila společnost, **případně z pudů.**“ (zvýraznil jv)

s. 7: „Po francouzské revoluci a dalších válkách, která se svědomím často oháněla“

s. 19 „Joseph Ratzinger tento pojem nahradil jasnějším „platonským – anamnesis“, které má hlubší význam“

s.8 „Ve dvacátém století se problému svědomí věnují i jiné obory, psychologie, sociologie, tím, že studují lidské jednání“

Datum Tustae, in Ascensione Domini MMX

Jaroslav Vokoun